

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 332/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 89/2013 a jeho rozsudkom z 23. júna 2014, postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 193/2014 a jeho rozsudkom z 9. februára 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 343/2015 a jeho uznesením z 27. augusta 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na kontradiktórnosť konania vyvoditeľného z čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 89/2013 a jeho rozsudkom z 23. júna 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 193/2014 a jeho rozsudkom z 9. februára 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 343/2015 a jeho uznesením z 27. augusta 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že ako žalovaná bola účastníčkou súdneho konania vedeného pred okresným súdom o zrušenie rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3 C 2091/2012 z 19. januára 2012 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“). Žalobca žalobu odôvodnil tým, že mu rozhodcovským rozsudkom bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 209,26 € ako nárok vyplývajúci z poisťného vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľkou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva a trovy rozhodcovského konania, pričom rozhodcovská doložka, na základe ktorej bola založená právomoc Arbitrážneho súdu Košice tvoriaca súčasť poisťnej zmluvy, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ako taká je neplatná. V dôsledku neplatnej rozhodcovskej doložky nemal podľa žalobcu v jeho veci Arbitrážny súd Košice právomoc, takže následne týmto súdom vydaný rozhodcovský rozsudok nespĺňa zákonom požadované podmienky riadneho exekučného titulu. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodcovský rozsudok zrušil

podľa § 40 ods. 1 písm. c) a j) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Sťažovateľka proti napadnutému rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. Sťažovateľka nespokojná s výsledkom napadnutého konania podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho ako procesne neprípustné odmietol.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu posúdenie namietaného porušenia § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) okresným súdom a krajským súdom, ktoré najvyšší súd nekvalifikoval v rozpore so svojou ustálenou judikatúrou za vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Podľa sťažovateľky *„Argumentácia Najvyššieho súdu o tom, že aj prípadné porušenie zákonného ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p. nespôsobuje existenciu vady v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. je neudržateľná a nesprávna a je v priamom rozpore aj s inými rozhodnutiami Najvyššieho súdu. Najvyšší súd úplne opomenul riadne odôvodniť a argumentovať odklon od svojej skoršej judikatúry, na ktorú v podanom dovolaní poukázal sťažovateľ, a preto je uvedené uznesenie aj nepreskúmateľné a arbitrárne.“*

K napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka zdôrazňuje, že je nepreskúmateľný a ústavne neudržateľný, keďže ním krajský súd *„reagoval na odvolacie námietky príliš stroho a stručne, bez toho, aby sa týmito námietkami skutočne zaoberal a náležite sa s nimi vysporiadal. ... odvolací súd sa nevysporiadal s dôležitými odvolacími námietkami odporcu.*

- ... vôbec nevysporiadal s odvolacími námietkami týkajúcimi sa nesprávneho posúdenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky...,

- odvolací súd sa nevyjadril žiadnym relevantným spôsobom k odvolacej námietke, že súd mal povinnosť vykonať test primeranosti podmienky resp. k porušeniu pre súd záväzných rozhodnutí ESD,

- odvolací súd sa rovnako vôbec nevysporiadal s námietkou nesprávnej aplikácie právnych predpisov Smernice 93/13/EHS...,

- ... sa nezaoberal ani namietanou skutočnosťou, že navrhovateľ okrem iného mal možnosť odstúpiť od rozhodcovskej doložky podľa Dodatku č. 2 k VPP...,
- ... nezaoberal námietkou nesprávnej aplikácie právnych predpisov prvostupňovým súdom...“.

Podľa sťažovateľky krajský súd „bez ďalšieho prijal závery prvostupňového súdu bez toho, aby sa skutočne zaoberal argumentmi odporcu v podanom odvolaní resp. aby sa vyrovnal s protiargumentmi k týmto argumentom súdu uvedenými v napadnutom rozhodnutí, čím došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a ľudské práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa názoru sťažovateľky došlo aj postupom všeobecných súdov, ktoré postupovali „v rozpore nielen s predpismi Slovenskej republiky, ale aj Smernicou 93/13/EHS, a so záväznými rozhodnutiami ESD. Ak totiž súd v konaní posudzuje ne/prijateľnosť rozhodcovskej doložky ako podmienky, tak súd by musel vzhľadom na všetky skutkové okolnosti prípadu vykonať tzv. test primeranosti podmienky a až podľa jeho výsledkov prípadne konštatovať hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa – k tomu však nedošlo. Tento postup je pre súd záväzný aj v zmysle judikatúry ESD, a teda súd bol povinný postupom podľa čl. 3-7 Smernice... vykonať test primeranosti podmienky a to podľa charakteru služby poskytovanej podľa zmluvy, súvislostí s ostatnými ustanoveniami zmluvy, okolností uzatvorenia zmluvy a právnych okolností a to všetko PLATNÝCH resp. ZNÁMYCH V ČASE UZATVORENIA ZMLUVY.“.

K posudzovaniu rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C 342/13 z 3. 4. 2014, ktoré „jasne ukladá súdu skúmať, či rozhodcovská doložka zbavuje spotrebiteľa práva na prejednanie veci pred všeobecným súdom alebo mu tento prístup sťažuje. V danom prípade dojednaná rozhodcovská doložka takéto následky nielenže nemá (ani dohodnuté) ale ani mať nemôže, a to práve z dôvodu existencie zákonnej úpravy rozhodcovského konania okrem iného aj zákonnej úpravy práva spotrebiteľa podať žalobu

o zrušenie rozhodcovského rozsudku okrem iného aj z dôvodu porušenia právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa.“.

Podľa názoru sťažovateľky *„povinnosť vykonať test primeranosti podmienky vyplýva z toho, že zákonodarca prezumuje legitímnosť dojednania samotnej rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve“*, a preto ak všeobecný súd neuskutoční individuálne posúdenie formulácie obsahu rozhodcovskej doložky, dochádza z jeho strany k *„odňatiu práva... na spravodlivý proces, čo je mimochodom vždy dovolacím dôvodom v zmysle ust. § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.“*.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že napadnutými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, boli porušené jej práva podľa ústavy a dohovoru a listiny označené v petite sťažnosti, aby napadnuté rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie najvyššiemu súdu a priznal jej úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, dohovoru a listiny napadnutým rozsudkom okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t.j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, mohla sťažovateľka podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní

sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok krajského súdu arbitrárny, keďže si ním krajský súd bez toho, aby sa vyrovnal s jej argumentmi obsiahnutými v odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu jednoducho osvojil závery prvostupňového súdu o absolútnej neplatnosti rozhodcovskej doložky ako súčasť všeobecných poistných podmienok sťažovateľky a na tomto základe napadnutý rozsudok okresného súdu o zrušení rozhodcovského rozsudku potvrdil ako vecne správny.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že najvyšší súd sa v napadnutom dovolacom konaní nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu (dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné, pozn.). Ústavný súd preto napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal z hľadiska možného porušenia sťažovateľkinho

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sústreďujúc sa pritom na posúdenie, či je napadnutý rozsudok krajského súdu ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený a či ho nemožno považovať za arbitrárny.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné,

neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd ako odvolací súd sa v ňom stotožnil s napadnutým rozsudkom okresného súdu, keď posúdil rozhodcovskú doložku obsiahnutú v samotných všeobecných poisťných podmienkach ako neplatnú, keďže nebola individuálne dojednaná a žalobca nemal možnosť brániť svoje práva pred všeobecnými súdmi, čím došlo k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. V dôsledku uvedeného krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu, ktorým došlo k zrušeniu rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, ako vecne správny [§ 40 ods. 1 písm. g) a j) zákona o rozhodcovskom konaní].

V relevantnej časti krajský súd v napadnutom rozsudku uvádza:

„Rozhodcovskú doložku si žalobca v danom prípade osobitne nevyjednal, nakoľko táto spliesla s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť Všeobecným poisťným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. K samotným okolnostiam uzatvárania poisťnej zmluvy bol v konaní vypočutý žalobca a z obsahu ďalších predložených listinných dôkazov nevyplýva, aby zo strany sprostredkovateľa poistenia mu bolo poskytnuté riadne vysvetlenie dôsledkov uzatvorenia rozhodcovskej doložky. Práve so zreteľom na to, že tzv. osobitné zmluvné dojednania pod č. 1/2007 sú súčasťou Všeobecných poisťných podmienok a súčasťou uzavretej poisťnej zmluvy, vylučuje prijať záver o nálezite osobitne dojednanej zmluvnej podmienke. Je preto potrebné uzavrieť, že došlo k porušeniu ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g/, j/ Zákona o rozhodcovskom konaní, nakoľko formuláciou rozhodcovskej doložky došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania práve so zreteľom na to, že táto

rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom a vylučuje spotrebiteľa z možnosti obrátiť sa so svojimi nárokmi aj na všeobecný súd.“

Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu nemá podľa názoru ústavného súdu arbitrárny charakter. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát poukázal na judikatúru Súdneho dvora, ktorá vychádza z predpokladu, že kontrolu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách má súd realizovať ex offio, pričom nevyhnutnosť tohto postupu je daná povahou a významom verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľa (II. ÚS 235/2012). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s takýmto prístupom a z neho vyplývajúcim právnym názorom krajského súdu vysloveným v odvolacom konaní nestotožňuje, nemôže viesť sama osebe k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov uplatnenou vo veci sťažovateľky všeobecnými súdmi, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení právnych predpisov, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Podľa názoru ústavného súdu výklad relevantných právnych noriem uplatnený krajským súdom v napadnutom rozsudku takéto nedostatky nevykazuje, a preto túto časť sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Sťažovateľka v sťažnosti namieta aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk týkajúcich sa kontradiktórnosti napadnutého konania. V tejto súvislosti možno zo sťažnosti vyvodit' argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej okresný súd postupoval v rozpore s § 118 ods. 2 OSP, pričom krajský súd sa k tomuto nezákonnému postupu okresného súdu v napadnutom rozsudku nevyjadril, čím mal sťažovateľke v podstate znemožniť vyjadriť sa k „*sporným zisteniam*“.

Podľa § 118 ods. 1 a 2 OSP po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania. (odsek 1) Po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli. (odsek 2)

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa názoru ústavného súdu samotné porušenie § 118 ods. 2 OSP vo veci sťažovateľky konajúcimi všeobecnými súdmi nemôže *eo ipso* mať za následok porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v časti zaručujúcej kontradiktórnosť konania. Dôležitými skutočnosťami relevantnými pre posúdenie namietaného porušenia príslušnej časti základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je totiž dodržanie záruk kontradiktórnosti v napadnutom konaní ako celku.

Súdny dvor už rozhodol, že zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti nepriznáva každému účastníkovi konania len právo oboznámiť sa s listinami a pripomienkami predkladanými súdu protistranou a vyjadrovať sa k nim, ale tiež zahŕňa právo účastníkov konania oboznamovať sa a vyjadrovať sa k právnym dôvodom uplatňovaným súdom *ex offio*, na ktorých chce súd založiť svoje rozhodnutie. Súdny dvor zdôraznil, že na splnenie

požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je totiž potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť tak ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i. z 2. 12. 2009, C89/08 P, Zb. s. I11245, už citovaný bod 55, ako aj bod 56).

Obdobne bola otázka dodržania záruk kontradiktórnosti predmetom preskúmania v totožných veciach sťažovateľky prostredníctvom posúdenia kľúčovej otázky, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočíva v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcemu právnemu posúdeniu veci, konvalidovať v odvolacom (príp. dovolacom) konaní. Podľa právnych záverov k tejto kľúčovej námietke zhrnutých do zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačí, ak je účastníkovi konania táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom, príp. v dovolacom konaní.

Aplikáciou právnych záverov vyslovených v označenom zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu na vec sťažovateľky je preto potrebné aj jej námietku týkajúcu sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk kontradiktórnosti, ku ktorému malo dôjsť porušením § 118 ods. 2 OSP zo strany všeobecného súdu, považovať za nedôvodnú. Pre ústavnú konformnosť napadnutého konania ako celku totiž postačovalo, že sťažovateľke bola daná možnosť vyjadriť sa k sporným skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcemu právnemu posúdeniu veci okresným súdom v následnom odvolacom konaní.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.4 K namietanému porušeniu práv podľa ústavy, listiny a dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý o ňom rozhodol tak, že ho odmietol ako neprípustné.

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Ústavný súd však preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým dovolanie odmietol ako neprípustné, a nezistil pritom žiadnu skutočnosť signalizujúcu svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a jeho odôvodnenie je určité a zrozumiteľné, bez vnútorných rozporov, zaujíma stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní, nie je neodôvodnené alebo arbitrárne, a preto ani z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, čo by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľky. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne iba tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad.

Sťažovateľka osobitne namieta neudržateľnosť názoru najvyššieho súdu o tom, že porušenie § 118 ods. 2 OSP okresným súdom nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom).

Najvyšší súd k tejto kľúčovej námietke v napadnutom uznesení uvádzal:

„Dovolací súd nezistil vyššie uvádzajú existenciu dôvodu prípustnosti dovolania, ktorý mal spočívať v nedodržaní procesného postupu súdmi vyplývajúceho z ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p., účinného od 15. októbra 2008. Podľa dovolacieho súdu, totiž aj prípadné porušenie tohto zákonného ustanovenia nespôsobuje existenciu vady v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Ak totiž predseda senátu (samosudca) toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia účastníka konania z jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje účastníka napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu zápisníc z pojednávani pred súdom prvého stupňa, keď súd vykonával dokazovanie výsluchmi účastníkov a svedkov, ku ktorým sa účastníci mali právo priebežne vyjadrovať, rozhodoval uznesením aj o návrhoch na vykonávanie ďalších dokazovaní a v závere pojednávania účastníkov vyzval, aby zhrnuli svoje návrhy (por. napr. zápisnicu z pojednávania z 12. mája 2014 č. l. 155-159, zápisnicu z pojednávania z 23. júna 2014 č. l. 161-167). Striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p. zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Dovolateľka preto neopodstatnene namietala, že nedodržaním procesného postupu v zmysle § 118 ods. 2 O. s. p. účinného od 15. októbra 2008, jej súd odňal možnosť pred súdom konať.“

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom zaoberal kľúčovou dovolacou námietkou, ktorú sťažovateľka uplatnila vo svojom dovolaní, pričom právne závery, ktoré k nej zaujal, sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní aplikoval. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizuje takú príčinnú súvislosť medzi ním

a sťažovateľkou označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd len na doplnenie k tomu uvádza, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 167/2012 z 28. mája 2013 prezentoval k prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu porušenia § 118 ods. 2 OSP rovnaký názor ako vo veci sťažovateľky.

V tejto súvislosti k námietke sťažovateľky o rozdielnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré sa podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. a)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, III. ÚS 346/05).

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch a v konečnom dôsledku ani nesignalizuje porušenie jej základného práva na kontradiktórnosť konania.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 1 listiny a ani právom

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala reálnu možnosť na to, aby ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2016